

TERVEZET

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt előterjesztés valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

TERVEZET

A földművelésügyi miniszter .../2016 (....) FM rendelete

a Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület bővítéséről és természetvédelmi kezelési tervéről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 3. és 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 9. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. §

Védetté nyilvánítom és az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 5/1975. számú OTvH határozatával védetté nyilvánított, a Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 52/2007. (X. 18.) KvVM rendelettel (a továbbiakban: R.) fenntartott védettségű Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi területhez csatolom az *1. mellékletben* meghatározott, összesen 222,13 hektár kiterjedésű területet.

2. §

A védetté nyilvánítás célja a területen található, a Mátra déli oldalára jellemző élőhelyek (pl. sziklagyepek, erdőssztyeprétek, molyhos-tölgyes bokorerdők), természetes felszínformák és tájkép megőrzése.

3. §

A Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a *2. melléklet* tartalmazza.

4. §

Az R. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) A terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság.

(2) A Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület bővítéséről és természetvédelmi kezelési tervéről szóló .../2016. (... . . .) FM rendelet *2. melléklete* tartalmazza.”

5. §

Az R. *Melléklete* helyébe a *3. melléklet* szerinti *1. melléklet* lép.

6. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

TERVEZET

1. melléklet a .../2016. (...) FM rendelethez

A Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület bővítési területének ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Abasár

0100/14, 0109/1,
a 0110/1 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
721082	274069
721084	274071

EOV koordináták által kijelölt vonaltól ÉNy-ra eső 0,7243 hektár kiterjedésű rész,
a 0113 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
721139	274041
721142	274050

EOV koordináták által kijelölt vonaltól ÉNy-ra eső 0,1405 hektár kiterjedésű rész,
0134/1–20, 0135, 0136/1–25, 0145/2–8, 0145/27

Gyöngyös

8401–8420, 8951, 077/2,
a 078 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
719089	274550
719089	274546

EOV koordináták által kijelölt vonaltól K-re eső 0,4005 hektár kiterjedésű rész,
080,

a 086/1 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
719089	274557
719089	274550

EOV koordináták által kijelölt vonaltól K-re eső 46,8049 hektár kiterjedésű rész,
a 0154/1 hrsz.-ú földrészletből az

Y	X
719943	274525
719951	274526

EOV koordináták által kijelölt vonaltól D-re eső 0,9034 hektár kiterjedésű rész,
0154/2–3, 0155, 0156, 0169/37, 0170/3–4, 0198/11

Pálosvörösmart

0112

Visonta

TERVEZET

081/1–2

Az aláhúzással megjelölt földrészletek az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek.

TERVEZET

2. melléklet a .../2016. (...) FM rendelethez

A Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

1.1. A terület jellegzetes földtani képződményeinek és természetes, a táj jellegét meghatározó felszínformáinak (pl. kőtengerek) megőrzése.

1.2. A terület tájképi és kultúrtörténeti értékeinek megőrzése különös tekintettel a Sár-hegy hármaskúpjára és a hajdani szőlőművelésre utaló rakott kőgátakra.

1.3. A természetes növénytakasúak és természetstíves élőhelyek – beleértve a közösségi jelentőségű élőhelyeket – megőrzése, helyreállítása, fenntartása különös tekintettel a sziklagyepekre, erdőssztyeprétekre, a molyhos-tölgyes bokorerdőkre és az azokban található tisztásokra.

1.4. A terület védett vagy fokozottan védett és egyéb, természetvédelmi szempontból értékes, a területre jellemző növény- és állatfajainak, védett gombafajainak és élőhelyeiknek – beleértve a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeket – megőrzése, fenntartása különös tekintettel a következő fajokra: sápadt lednek (*Lathyrus pallescens*), bugás veronika (*Pseudolysimachion spurium*), hosszúfűzérű harangvirág (*Campanula macrostachya*), ezüstös útifű (*Plantago argentea*), vastaggallyú körte (*Pyrus nivalis*), magas borsó (*Pisum elatius*), nizzai zörgőfű (*Crepis nicaensis*), cseh tyúktaraj (*Gagea bochemica*), sárhegyi sarlósmoly (*Dirhinosisia cervinella*), magyar tavaszi fészűsbagoly (*Dioszeghyana smidtii*), nagy szikibagoly (*Gorhyna borelii lunata*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*), sztyeplepke (*Catopta trips*), fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*), pusztai tarsza (*Isophya modesta*), selymes cserjecincér (*Cortodera holosericea*), ráncos gyászbagoly (*Probatiscus subrugosus*), magyar aknászpók (*Nemesia pannonica*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii fitzingeri*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*), kerti sármány (*Emberiza hortulana*), füleskuvik (*Otus scops*).

1.5. A területen élő védett és fokozottan védett fajok által reprezentált, egyedülálló életközösségek, a terület biológiai sokféleségének megőrzése, fenntartása.

1.6. A terület természetvédelmi célú bemutatása az értékmegőrzés szempontjainak elsődlegessége mellett.

1.7. A terület természetvédelmi célú tudományos kutatása természeti feltételeinek biztosítása.

2. Természetvédelmi stratégiák

2.1. A földtani képződmények, a domborzati adottságok és a jellegzetes természetes felszínformák megőrzése érdekében a terület bolygatásával járó tevékenységek korlátozása, a talajerózió és a talajdegradáció megelőzése.

2.2. A jellegzetes tájkép, a Szent Anna kápolnánál lévő sziklába vájt remetelak („Remete-barlang”), a kőtengerek, a szárazon rakott kőgátak, a Sár-hegyi hármaskúp látványának megőrzése érdekében a beépítés, a területhasznosítás, a turisztikai fejlesztések korlátozása.

2.3. A területre jellemző természetes élőhelyek és élőviláguk fenntartása, továbbá aktív természetvédelmi kezeléssel történő visszaállítása a termőhelynek nem megfelelő, vagy nem őshonos, agresszíven terjeszkedő fajokból álló életközösségek és mesterséges élőhelyek területének csökkentése mellett.

TERVEZET

2.4. Az erdők, sztyeprétek, sziklagyepek értékes életközösségeinek megőrzése és a védett vagy fokozottan védett növény- és állatfajok egyedszámának, állományának fenntartása és erősítése aktív természetvédelmi kezeléssel és hagyományos területhasználati módok visszaállításával, fenntartásával.

2.5. Az arra alkalmas gyepterületek legeltetéssel történő természetvédelmi kezelése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

2.6. A nem őshonos fajokból álló erdők termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal történő fokozatos átalakítása, ezt követően Pro Silva elvek szerint végzett természetvédelmi erdőkezeléssel történő fenntartása.

2.7. Az őshonos fajokból álló erdők biológiai sokféleségének megőrzése és növelése Pro Silva elvek szerint végzett természetvédelmi erdőkezeléssel.

2.8. Az erdőgazdálkodási tevékenység során a folyamatos erdőborításnak az 1. pontban meghatározott célkitűzésekkel összhangban álló hosszú távú biztosítása szálalással, magas, legalább 140 éves átszálalási kor tervezésével és alkalmazásával.

2.9. A melegkedvelő tölgyesekben található tisztások hosszú távú fenntartása.

2.10. A terület természeti értékeinek megismerését szolgáló, valamint a természetvédelmi kezelést szakmailag megalapozó vagy továbbfejlesztő kutatások.

2.11. A terület táji, természeti és kultúrtörténeti értékeit bemutató, valamint a természetvédelmi szemlélet erősítését szolgáló oktatási tevékenységek feltételeinek biztosítása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek védelme

A földtani képződmények, a domborzati adottságok és a jellegzetes természetes felszínformák megőrzése érdekében a felszínformák vagy általában a terület domborzatának jelentős átalakításával járó tevékenységek nem engedélyezhetők.

3.1.2. Táj- és kultúrtörténeti értékek

3.1.2.1. A Sár-hegy hármaskúpja (Sár-hegy–Csepje-tető–Visonta-hegy), tájképi értékének megőrzése érdekében a tájkép egységét megbontó építmény vagy egyéb létesítmény nem helyezhető el a területen.

3.1.2.2. A tájtörténeti jelentőségű, az egykori szőlőművelésre utaló rakott kőgátakat és a területen található ásott kutakat a területen végzett tevékenységek során meg kell őrizni; elbontásuk, betemetésük tilos.

3.1.3. Látogatás

3.1.3.1. A terület látogatása során elsősorban a meglévő utakat és a jelzett turistautakat kell igénybe venni.

3.1.3.2. Új jelzett turistautak létesítése tilos, kivéve ha az új nyomvonal meglévő jelzett turistaút természetvédelmi indokok miatt történő kiváltása érdekében létesül.

3.1.3.3. A meglévő utakról csak a területen folytatott természetvédelmi kezelés, jogszerű gazdálkodási tevékenység, továbbá a Szent Anna kápolna karbantartása, valamint a kápolna búcsújának évenkénti megtartása során, az ehhez szükséges minimális mértékben lehet gépjárművel letérni.

3.1.3.4. A terület vagy egyes részeinek látogatásból adódó fokozott terhelését a terület egyes útjainak vagy útszakaszainak a gépjármű közlekedés előli lezárásával kell biztosítani. A területen jogszerű tevékenységet folytatók részére biztosítani kell a területre való bejutást.

TERVEZET

3.1.3.5. A területen két siklóernyő-sárkányrepülő starthely működhet: az egyik a Csepje-tetőn, a másik a Sár-hegy csúcson 1–1 irányba történő felszállási lehetőséggel. A siklóernyőzésen és sárkányrepülésen kívül a területen egyéb technikai sport nem végezhető.

3.1.3.6. Az érzékeny növénytársulások védelme érdekében a gyepterületeken tilos a lovaglás.

3.1.4. Oktatás, bemutatás

Oktatási és bemutatási tevékenység a meglévő természetismereti tanösvényen végezhető.

3.1.5. Kutatás, vizsgálatok

3.1.5.1. A terület természetvédelmi kezeléséért felelős Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) gondoskodik a terület természeti értékeinek és a természetvédelmi kezelési beavatkozások eredményeinek folyamatos nyomon követéséről és dokumentálásáról.

3.1.5.2. A területen kutatás az igazgatóság által a kutatási terv ismeretében megfogalmazott szakértői vélemény figyelembe vételével engedélyezhető. A kutatást végzőnek a kutatás eredményeit tartalmazó publikáció elérhetőségéről tájékoztatnia kell az igazgatóságot és a természetvédelmi hatóságot.

3.1.6. Terület- és földhasználat

3.1.6.1. Vadaskert létesítése tilos.

3.1.6.2. Nem őshonos vagy tájidegen vadfajnak a területre történő betelepítése tilos. A területen megjelenő tájidegen vadfaj egyedeinek elejtéséről vagy befogás útján történő eltávolításáról gondoskodni kell.

3.1.6.3. A vadállományt a természetes vadeltartó képességnek megfelelő szinten kell tartani a körzeti vadgazdálkodási tervben és az üzemtervben foglaltaknak megfelelően, az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célokkal összhangban.

3.1.6.4. A 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 1. § (1) bekezdés *bb*) alpontjában meghatározott egyéb apróvadfajok (főként róka és borz) állományát vadászattal vagy befogással le kell csökkenteni olyan szintre, amely nem veszélyezteti, akadályozza az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítását.

3.1.6.5. A vadgazdálkodónak gondoskodnia kell vad takarmányozását szolgáló vadgazdálkodási létesítmények (vadetető, takarmánytároló), továbbá szőrők környezetében gyomnövény fajok megjelenésének és terjedésének megakadályozásáról.

3.1.6.6. A területen új építmény elhelyezése – a természetvédelmi célú legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges építményeken és a természetvédelmi célú bemutatást szolgáló infrastruktúra elemei kivételével – tilos.

3.1.6.7. Új bányatelek létesítése tilos.

3.1.6.8. Nem őshonos, agresszíven terjeszkedő fajok (pl. akác, bálványfa, orgona) egyedeinek eltávolítása, terjedésük megakadályozása érdekében augusztusban és szeptemberben egyedenkénti vegyszeres kezelés is alkalmazható. Amennyiben a vegyszeres kezelést az igazgatóság vagy az igazgatósággal e célra együttműködési megállapodást kötött más szerv, szervezet végzi, a tevékenységhez nem kell beszerezni a természetvédelmi hatóság engedélyét. A vegyszeres kezelés a Természetvédelmi Őrszolgálat felügyelete mellett végezhető.

3.1.6.9. Út létesítése – a 3.2.2.5. pontban foglaltak kivételével –, meglévő út szélesítése, szilárd burkolattal való ellátása tilos.

3.1.6.10. A nem gyepterület művelési ágú, de természetben gyepterületek kezelésekor a 3.2.1. pont rendelkezéseit kell alkalmazni.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

TERVEZET

3.2.1. Gyep művelési ágú területek kezelése

3.2.1.1. Gyeppek felületése, vegyszerek (a 3.1.6.8. pont szerint történő vegyszerhasználat kivételével), bioregulátorok, a talaj termőképességét befolyásoló kemikáliák használata tilos.

3.2.1.2. A gyepek becserjésedésének megakadályozása érdekében végzett cserje eltávolítás során a keletkező fásszárú hulladék égetése tilos, kezeléséről kupacolással vagy gépi aprítással kell gondoskodni. Az összegyűjtött növényi hulladékot el kell szállítani a területről.

3.2.1.3. A gyepek becserjésedésének megakadályozása érdekében végzett cserje eltávolítás során az őshonos ritka vagy védett cserje- és fafajokat, a kultúrtörténeti szempontból jelentős, értékes genetikai állományú gyümölcsfajták egyedeit, csoportjait kímélni kell.

3.2.1.4. A gyepek becserjésedésének megakadályozása érdekében végzett cserje eltávolítás elsősorban kézi eszközökkel végezhető. Gépi cserje eltávolítás esetén legfeljebb 2 tonna tömegű gép alkalmazható. Amennyiben a cserje eltávolítást az igazgatóság vagy az igazgatósággal e célra együttműködési megállapodást kötött más szerv, szervezet végzi, a tevékenységhez nem kell beszerezni a természetvédelmi hatóság engedélyét. A cserje eltávolítás a Természetvédelmi Őrszolgálat felügyelete mellett végezhető.

3.2.1.5. A gyepek gépi kaszálását elsősorban alternáló kaszával kell végrehajtani térben és időben mozaikolva. A kaszálások során legalább 10 %, legfeljebb 20 % területarányban kaszálatlan területeket kell meghagyni, amelyek helyéről és kiterjedéséről a kaszálás bejelentését követően az igazgatóság tájékoztatja a tulajdonost vagy a földhasználót. A kaszálási tevékenységet annak tervezett ideje előtt legalább 5 nappal be kell jelenteni az igazgatóság részére – a természetvédelmi hatósági feladatot ellátó szerv ez utóbbi kötelezettségre a kaszálási engedélyben felhívja az engedélyes figyelmét.

3.2.1.6. A lekaszált szénát legkésőbb a kaszálást követő 30. napig le kell hordani a területről.

3.2.1.7. A sztyeprétek július 15. után kaszálhatók. A rendelkezéssel érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente értesíti a tulajdonost vagy a földhasználót.

3.2.1.8. A gyepek legeltetéssel történő hasznosítása esetén az állatsűrűség nem haladhatja meg a 0,2 állategység/ha mértéket.

3.2.1.9. Mezofil gyepeken nem engedélyezhető legeltetés. A rendelkezéssel érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a természetvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervet.

3.2.1.10. Rakodó létesítése, fenntartása tilos.

3.2.1.11. Gyeppek fenntartása, kezelése során az őshonos cserjefajokból álló cserjefoltokat 10 %-os területarányban meg kell őrizni.

3.2.2. Erdők kezelése

3.2.2.1. A nem őshonos vagy tájidegen fafajokból álló faállományokat (pl. fekete fenyves állományok) fokozatosan a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokból álló elegyes erdővé kell átalakítani középtávon.

3.2.2.3. A fakitermelés munkaműveletei – élet és vagyon, valamint az erdő egészségének védelme érdekében végzendő, halaszthatatlan beavatkozások kivételével – vegetációs időszakon kívül (augusztus 15-től március 15-ig) végezhetők a területen.

3.2.2.4. Fakitermelési munkák során kemikáliák csak a 3.1.6.8. pontban foglalt célból és feltételekkel használhatók.

3.2.2.5. A területen új feltáró utak az erdőgazdálkodási tevékenységek elvégzéséhez minimálisan szükséges mértékben létesíthetők. A terület táji és természeti értékei sérülésének, zavarásának minimalizálása érdekében a tervezett új feltáró út nyomvonaláról és kialakításának módjáról előzetes egyeztetést kell folytatni az igazgatósággal. Az

TERVEZET

erdőgazdálkodó az új feltáró út létesítésére irányuló kivitelezési munkálatok megkezdése előtt legalább 5 nappal értesíti az igazgatóságot.

3.2.2.6. Az őshonos fafajokból álló erdőállományokban – különös tekintettel a cseres-tölgyesekre – erdőgazdálkodási beavatkozásokat folyamatos erdőborítás biztosításával kell végezni.

3.2.2.7. Az e rendelet 1. mellékletében meghatározott bővítési terület kivételével a cseres-tölgyes állományokban biztosítani kell az élőfakészlet legalább 10%-ának megfelelő mennyiségű, különböző típusú (pl. tövön száradt faegyedek, törzscsonkok, tuskók), méretű és változatos térbeli eloszlású holtfa-készlet meglétét.

3.2.2.8. A melegkedvelő tölgyesek és a bokorerdők esetében csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérése érdekében végezhetők beavatkozások.

3.2.2.9. Félsszáraz gyepeken, sziklagyepeken, üde réteken rakodó létesítése tilos. A rendelkezéssel érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdőgazdálkodót.

3.2.3. Művelés alól kivett területek kezelése

3.2.3.1. Csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérése céljából, vagy e célokkal összhangban végezhető a Szent Anna-tó (Sás-tó) vízgyűjtő területének és a tónak a vízháztartását befolyásoló vízügyi beavatkozás. A beavatkozás az igazgatóság felügyelete mellett végezhető el.

3.2.3.2. A Szent Anna-tó (Sás-tó) területén a nád – a szerves anyag tóban történő felhalmozódása érdekében végzett – aratását fagyos téli időszakban, a náddal borított terület 2/3-ának mozaikos levágásával kell elvégezni. A levágott nádat el kell szállítani a területről.

3.2.3.3. A Szent Anna-tó (Sás-tó) esetében hal telepítése és horgászat tilos.

TERVEZET

3. melléklet a .../2016. (...) FM rendelethez

„1. melléklet az 52/2007. (X. 18.) KvVM rendelethez

A Gyöngyösi Sár-hegy természetvédelmi terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Abasár

0133/1–3, 0146

Gyöngyös

0152/2, 0153, 0163, 0164/2, 0165/2, 0165/4–5

Pálosvörösmart

0126

Visonta

079/1

Az aláhúzással megjelölt földrészletek az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek.”